

Priloga, na čiju god. 3 for., na pol. god. 1 for. 50 nov., na četvert. 75 nov.
Za Srbiju 30, 15, 7 1/2 grosa. Izlazi svake Nedjelje jednput.

Pisnu svakoroštna predmeta molimo na neprihvatljivo uputiti.
Neprihvatljivo uputiti.

God. III. U Kalači

U Četvrtak 17. Listopada 1872.

Broj 42.

ZAŠTO SE BORIMO ZA NARODNOST?

To je samo jedan primer, a ima ih i više, no nećemo ih ovde iznositi, jer je i ovaj jedan dovoljan. No kod ovoga još ćemo se malo zadržati, da ga bolje osvetlimo i raztumačimo.

Znamo da je danas najveća snaga — znanje. Čovek koji više zna moćniji je od onoga koji manje zna. Ko zna bolje raditi zemlju veću mu hasnu donosi; ko zna bolje trgovati, više koristi dobija u svojoj trgovini; ko zna bolje ma koju struku znanja i nauke, bolje napreduje. Da uzmemo za primer zidara jednog: zidar koji ume samo načiniti običnu prostu kuću, on kad radi što bolje može, zasluži će na godinu tek nekoliko stotina forinti, a onaj koji zna sagraditi palatu, dvor ili kakvu veliku crkvu, zasluži će hiljadama. Dakle vidi se da je znanje snaga, koja čoveku pribavlja što povoljnije uslove za život; a rekli smo da ljudi baš za tim idu, da što bolje živiti mogu. Znanje pak u ma kojoj struci, pribavlja se tek učenjem, a da se čovek uči, treba da ima gdi će se učiti, treba da ima za to zavode, škole. A da se što bolje i što pre može izučiti u onome što misli da će mu trebati, valja da se uči na svome maternjem jeziku. Ovo je nužno pre svega za to, što čovek najlakše na svome jeziku može razumeti i svatiti što mu se kaže, a uz to još i mnogo pre biće gotov sa onim delom nauke koju uči. Jer dok on nauči tuđ jezik pa na njemu tek da uči nauku, dotle je onaj već uveliko napredovao u nauci, koji jezik već zna, na kome mu se nauk kazuje.

Pogledamo li na priliku danas na našu zemlju, to vidimo: da su Magjari u boljem životu nego drugi narodi. Srazmerno mnogo veći deo Magjara danas lakše živi nego drugi. A evo da vidimo je li istina. Kud god se okrenemo, vidimo da su članovi magjarskog naroda

u onom položaju, za kog se veli da daje čoveku bolji život. Magjara ćeš naći po svim zvanijama u celoj zemlji; oni su u sudovima, u županijama i opštinama, u ministarstvima skoro isključivo. Da je po srazmjerici naroda, njih nebi trebalo da ima više od jedne trećine. Njihovim sinovima dakle otvoreno je mnogo više prilika boljem životu, nego sinovima drugi naroda.

Od ovoga svega što dovde rekosmo, da je se mnogo zaključaka izvesti. Svakojako pak mora se izvesti to: da svi narodi treba da teže za tim, da što bolje žive, kao što rade i svi pojedini ljudi, i ako ima koga ko pojednim narodima u toj težnji smeta, to se valja od toga otrresti, valja ići za tim, da bude svoj gospodar, da ono što zaradi, može upotrebiti na svoj život, a ne da se tuđin sa tim timari.

Sadašnji vek osudjuje ratovanje, i pravi prijatelji ljudstva, čovečanstva idu za tim, sa se iskoreni ta divlja navika. Da li će svet kad doći dotle da ne bude ratova, nego da se razmirice naroda ili država rešavaju, raspravljaju mirnim putem, kao i razmirice medju pojednim ljudma — neznamo; naša bi želja bila, da tako bude. Ali u državama, gdi žive više naroda, pa jedan drugog pritiskuje, već sad više ne dolazi do ratovanja; i osim pobune ima puta i načina, kojim se može medju njima uspostaviti pravedan odnošaj. To je, tako, zvani ustavni put i način, i narodi u ugarskoj idu tim putem, i služe se tim načinom, da izvojuju sebi ravan, jednak položaj u ovoj zemlji kakvog imaju danas Magjari; ili prostije da kažemo, da svi budu svoje gazde svoji gospodari.

Svakome je valjda poznato, kako čoveku treba mnogo da radi kad počne za sebe raditi, dok ne dotera dotle da bolje i lakše živi. Treba vrlo mnogo i vremena i muke, dok se što god malo steče. A narodu je tako isto. Kao god što privatnom, običnom čo-

věku treba stotinu i hiljadu kojekakvi sprava i alata, i stotinu i hiljadu kojekakvi mali i veliki poslova da obavi, dok dotle dotera da mu gazdaluk napreduje, tako isto, i još više treba i narodu jednom. Gdi ne napreduju pojedini ljudi, tu ni narod nemože; al kome su narodu ruke vezane, tu ni pojedini članovi nemogu napredovat. I to kod Magjara možemo najbolje viditi. Dok nedobiše samostalnost svoju, dok ugarska beše pod bečkom vladom kao provincija, dotle nisi mogao viditi napredka Magjaru. Treba pogledati n. p. samo Peštu. Kakva li je bila samo prě deset godina, a kakva li je danas? Koliko li je samo ta jedna varoš napredovala?! Trebali jasnijeg dokaza, kako narod napreduje, kad je svoj gazda, kad svoju zaradu na sebe upotrebljava, a nedaje drugom.

N A D N I Č A R.

Ona sloboda koja je u zakon po osobu i rad postavljena, isti upliv ima na promienu stanja i osićejanja bezzemljakih kano i na zemljoposidnikah. I oni osićejanju svoje čovječje dostojanstvo i uvidjaju: da rad ima svoju cieniu, kako tu ima i zemljište. Ona dakle privrženost koja je prije bivala, niti se tražit, niti naći može, svaki je posto svojim gospodarom, nadničar svojeg rada a gazda svoje zemlje, osim kršćanskog odnošaja, jedini postoji medju njimih onaj pogodbe.

Za ovu jamči sloboda jednako po sve uzakonjena. Nije dakle slobodno nitkome se mišat u ovu pogodbu, jel svakim korakom ako bi ga država u ovom pogledu čiuila, proti slobode bi grišila.

Al poklem će ljudi uvik ostat ljudi, pak će vreat gdje bi mogli s okratjenjem izkrujenog sebi što više nabaviti, naravno, da ima tužbe i sjedne i s druge strane. Sad se tuže gospodari da nemogu izpunit zahtive sluguh i nadničarah, jerbo ovi prilaze sve granice, kad je plodna godina, a drugi put opet jadikuju bezzemljaci i govore: da gospodari nastoje i kožu im s ledja svući, buduće da nadnicu platjaju, s kojom se ni zahraniti nemogu a kamoli zaoditi, ima vriemena koje i one i ove opravda. No kako zemljakom koristi udruženje tako ovo trieba da bude i po bezzemljake hasnovito.

Jednom nadničaru mnogo stvari valja znati da se može radom uzdržati, buduće je radnja mnogovrstna. Dakle udruženje već i s ote strane bilo bi po nadničare veoma koristno; jel bi ovim načinom, jedan od drugog i taki rad naučio u kom se drugčie nikad ubaviestit nebi mogo.

Nadničari takodjer morali bi družinu trojice petorice ili sedmorice sastaviti. Pak nadnice nebi pojedini već družina primala. Gazdi bi ovim načinom to u korist bilo: što bi sjednim korakom toliko čeljadi dobio koliko mu trieba, i rad bi mu od ruke išo, jerbo bi družina svoje članove na revan poso bodrila, buduće jedan za drugog nebi htio radit, a i nadničari bi mnogo koristi imali, jerbo bi družina na rad se pogadjala, esapeć dneve koje potrebuje za ovršenje posla, al premda bi revnie radila družina, to bi za manje vrieme više zaslužila, i tako vrieme zaštedec u jednom miesecu uvik više novca ili rane zaslužila nego pojedini na samo radeć.

Ovako radeć nadničari jedan od drugog bi vieštiju štednju i revnost odučili. Razmirje bi se nastavilo medju gospodarom i nadničarom, jerbo bi i s ove i s one strane družina stajala, koja u svaćem veću umnost i veću snagu izvija.

Tako složene družine jako bi uplivalo na čudorednost nadničarsku buduće da takog koji mah i kakvim načinom kvari poštenje družine nebi trpili, u svojem krugu svaki bi se dakle uztrućavao, kakvi nered u svoje strasti uplest, jel kao iz metnik nebi nadnice dobio. A družina rasla bi u ugledu, pak bi i do veresie poštene dorasla, mah koji član bi uvik poštena zajma našo kod novčana zavoda, buduće bi sva družina za njegov jamčila, i ovako bi se oprstili nadničari onog tereta kojeg na se primaju: da badava rade mnoge dneve samo da ih tko iz teške nevolje izbavi.

Nedvojim da bi se ovim načinom i one pomoćnice što

ih imenuju pučke banke najlakše kod nadničarah udomaćile, jerbo najlakše i voljnije učimo od jednakih, pak kad bi vidili da svake nedilje može ovaj ili onaj zaštedit, 10, 20, ili 30 novčića, da ih u bank metne kao leglo, na kojem će se priko deset godinah od ovih malih nediljnih prinesakah, i njihovih kamatah nasporiti stotine, i narastje im kuća vrhu glave koje striju nikad drugčie nebi ugledali.

Ove družine bi za svoju odraslu diecu našle rada u kom se nebi pritovarili, a stekli bi prigode omanju diecu u škulu slati, da im se pamet otvara, i postanu u svaćem umnii i vieštiji, kako bi onda lako bilo sklapati ovake družine u društva koja se staraju, da se nevoljni otacah, dieca zaodiju i u škulu šalju, sklopila društva da se bolestni radinji u tiski pomažu siročad obskrbe.

Na sve strane govore nadničari dasu im strojevi mašine silne štete naneli, što nije istina; to je već mnogoputa opetovano da Bog nije dao čovieku pamet da je vrgne pod petu, već: da neprestano umuje u svakom razredu žića, po ovom umovanju su strojevi izumljeni, i u poljodilstvu, i ne zato da se ljudski rad na stranu baci, to nije moguće, pošto bi bilo svrhi čovieku na svietu živućem od Boga namienjenoj protivno, već strojevi su izumljeni jerbo nije ruku čoviečji doticalo, i kad se strojevi uporabe, čovieku se olakša poso al zato svagdi mora biti čoviek, sa strojevi olakoti, i frišćie se vrši poso, dakle dobitak je po čovieka što se zaštedi u snagi, vriemenu. Jedared sam već imo prigodu naših čitateljah pozor svratiti na to, da je sve ono štogod uporabljamo stroj, od kašike noža, sikire itd. stroj je i plug kojim se privrćanje zemljišta čovieku olakoti. No o tom sad već nije potrebuo ni mudrovat, svaki čoviek koji je samo u svojem okolišu razgledo, mogo je uvidit: da premda su strojevi uvedeni u ratarstvo, ipak ljudi ne planduju ako ne samo oni, koji svakojako glede kako će poslu izbići.

A htili mi nehtili napridujući sviet, neće rada naše liepe rieči na stranu bacit strojeve, već će ih sve više u poljodilstvo uvadjat. Dakle netriebe jadikovat ko mala dieca, već valja se u družine poslagat, pak će te u mah nadvladat strojeve, jerbo se ovi nimaknuti neznadu bez ljudih, i pošto na svaki stroj trieba više ljudih, to će i najprostiji čovjek uvidit: da će po svakog nadničara koristnie izpadat, ako će se u družine unitit, pak će se ove s gazdama a ne pojedini pogadjat. To je takva istina koju ljudi po nagonu osićejanju n. p. kad se za žetvu pogadjaju, samo što te družine nisu kako bi triebalo na svaki rad osnovane, zaoto nemogu biti na znatnu korist članovah.

(Slidi.)

D O P I S I.

Monakovo u Bavaraskoj 18-og Srpnja. U Monakovu našo sam množe lipi crkvah al nijedna mi se nije tako dopala ko ona kraljevska, kojoj su ime svi sveti nadili, tuje sve na freško slikovano, i mramorom skupim postavljeno, da bi mislio: da ti je sva crkva umitnom rukom maljana, ova je tako umiljata, da se teško i žalostno od nje raztavljaš, ko od one Svetog Pavla u Rimu, oči tvoje jedva znaš skinuti s Bogorodice koja koda zato stoji na zidu milo razkriljena, da silu blagoslova izmoljava na Bavarce od sina, koji vrhu nje stoji Bavarci su takodjer svoju kruljevinu pod krila Blažene Majke postavili. Nimci se već počimaju i na inostranoj zemlji ponašati, silu se tuže na ingleze, koji misle, da su jedini na svitu veliki, takvi smo i mi sad vele nimci postali, francuse sirote kude, i ridko spominju ono dobro, što je ljudstvo od njih primilo, već samo njihove mane iznašaju na vidilo. No premda je krivovirstvo kod nimca uzkuvano, i na žalost ljudstva po svitu raznešeno, to ipak valja pripoznati: da su nimci od pobožnosti prastare još mnogo zadržali, mi magjari, i slaviani, možemo i u ovoj struki mnogo od nimca učiti. To nećeš kod nimca nikad naći, što u crkva magjarski i slavianski nalaziš, da se razgovaraju, smiju, i lakrdiu provode, koji idje u crkvu taj se tamo pobožno vlada premda ga nitko ne nadzirava. Red i čistoća, u

njihovi crkvaš vladaju, premda tako ukusno i povoljno još nisu opravljene kao francuske.

Tako mi se vidi, da reformacija, premda je puna hvale, nije što plemenita u ovom obziru stvorila, što je u njezini ruku lipo to je od katolički svoji didova baštinila. Čovika srce zaboli, kad u gotičke svete sgrade stupi, i vidi, da je neumitna ruka u nutarnjem gazdovala kao n. p. u Bernu, Ulmu i Augsburgu. Valja istinu kazati i pripoznati, da onde gdje reformacija uzde zadržala tamo je više duha pridružeća materialnog, i onog duhovnog, koji napridak materialni stvara, al u obće i to je istina: da je kod oni narodah koji su prastaraj viri svojoj virni ostali, ima više finoće duha i srca, to će mislim svaki putnik uviditi, koga strast nije zaslipila, ni to se nemože u nimcu hvaliti, govorim od puka, što mu pesobstvo premda nikoji put skupo nije očistjeno oprano i ometeno. Al što se razboritosti u zidjanju stajah tiče u tom su nimci veoma napredovali, oni miluju drva, i to najviše lipovo ko i inglez a francus jablanove, s kojim običaje drumove kitit, no svi miluju voće, i to nastoje sporiti košto i čokotje jel netaje da su plod Noemov — miluju se ponapiti, u čem nisu ni francusi zaostali, jel već kane zakon rastaviti, po kom će se pijanstvo kazniti, što ni kod nas valjada ne bi škodilo, jel žalost je gledati, kako slovaka i slaviana rakia u duši i tilu mori, no u tom obziru neće nam se narugati ni magjar, jel tuga je gledati, kako i magjarice potraživaju rakijare kad se s trga povraćaju, po narodno zdravlje, i gazdaluk mnogo bi korisnije bilo: ako od kokuruza i žita nebi rakiu pekli već svinje, marvu i ovce hranili, kada se po cini prodati nemože, jerbo je i mast i meso svaki dan skuplje, u Beču smo baš rano u nedilju 20-og Srpnja stigli, i što prije uredili da svoju dužnost Bogu odslužimo — tim većma štoje baš sada i svetkovina svetog Stipana kralja magjarskog u kapucinskoj crkvi po običaju obdržana, narodna dužnost a i želja nas je tamo vukla, da se Bogu poklonimo i na magjarsku nebeski blagoslov prosimo, no magjara baš nije množe bilo, košto bi to već i ponos narodni iziskavao, no crkva nije bila doduše prazna, vidilismo gospodu od ministeriuma, i krasno opravljenu magjarsku gardu, jedna mala četa husarska se po sridi crkve razasterla da put za dostojanstvenike uzdrži, sve je lipo bilo, samo mislim da se dobri nimci u tom smutili, što se niki magjarski mladići, baš ko u kazalištu vladali, razgovarali, i oltaru ledja okretjali, no da su katolici bili to su ipak označili, ovako što nećeš u francuskoj talianskoj i nimačkoj opaziti, ko hoće da se pjesmom samo zabavlja i hegedema taj neidje u crkvu već u kazalište, ovamo oni dolaze, koji žele da se na krili glasbe i pisme duh i srce k nebu uzdigne.

R A Z N E V I S T I.

— Nj. Veličanstvo presvietli kralj zadržaje se u Peštbudimu, i dieli audiencie.

— Nj. Veličanstvo Prisvietla kraljica 15. List. dolazi u Budim.

— Ugarski Sabor do 3-eg Studenoga imaće odpočetak.

— Buduć se u Slavonii oskudica prieti gladju, to je ministarstvo obustavilo utiranje poreza. Al poklem se ovim gladni neće zahraniti, nadamo se: da će se vlada brinit o sriedstvimi kojimi će se glad odstraniti.

— U delegaciji austrijskoj povelja se bila oštra razpra zbog zahtiva vojnog zajedničkog ministarstva; al je posli dužeg opiranja pošlo za rukom gr. Andrašyi pokazat nimcem, da će samo onda istina biti, štoje ranie reko da je mir na sve strane osiguran: ako se i Austro-Ugarska do zubi oruža, pak sve što je kriepko i zdravo s oružem uvižba. Ovoj nauki je Ugarska Delegacija svoje uho brzo otvorila, a sad se za njom i austrijska povelja. Dakle na ministaru ostalo pokazat prusu i rusu, da je Austro-Ugarska i na boj spremna. Liepo je samo je taj oružani mir, kojeg g. Thiers prije 30 godina hvalio, Louis Filipa s priestolja odgonio.

— Oni koji su povodom rakovačke bune odsudjeni,

pomilovani su po Nj. Veličanstvu.

— Knez Milan 7-og Listopada položio je prisegu na ustav Srbije.

— Austrijska Vlada podložila je sekvestrumu Lemberg Cernovičku željeznu prugu, sbog neuredne uprave, pomršeni računa, i falična gradjenja. Kada je dohodak na prugi obsiguran, lahko se uvuče u upravu nehajanje, i neviernost u gradjenju.

— Milan mladjan knez Srbije, 8-og List. je otvorio svečano skupštinu i u svojem govoru pozvo radinost i pozornost skupštinarah na nutarnje potrebstine Kneževine.

— G. Pava Gönczy ministarski savetnik sastavio je zemljovid — mappu — na kojoj su različitom bojom obilježeni brojevi naroda kako se koih dieca škulare, žao nam je što će i u saboru viditi: da je naša boja najgrdnia, buduć je kod nas najmanje diece koja bi polazila škulu.

— Nadvojvoda Franjo otac našeg Cara pohadja u zlatnom Pragu bolujućeg brata Ferdinanda našeg bivšeg dobrog kralja.

— Carica ruska putujuć u Jerosolim stignieće koncem Listopada u Carigrad.

— G. Miletić u Saboru ugarskom poziva na odgovor g. ministra pravosudja, sbog zatvora g. Kostića i Pavlovića. Zlatna bula Andrie kralja slabo se oddržava.

— Subatčani ištu od sabora: da se ured vanredni kraljevskog povierenika gr. Radaye i nadalje uzdrži. Za sad može i ovo pomoći, al bi se valjalo starat i za budućnost, pak razmatrat, da se iznadje uzrok: sbog kojeg obća čudorednost sve dublje pada u Subatici.

— Mahmud paši bivšem turskom veziru, buduć je pao u nemilost, nisu mogli prigoriti: da i redove od strani vlasti dobivene zadrža, radi čega kad su taliani zaiskali natrag red Annunciate, on pošalje ujedno i redove ss. Morica i Lazara.

— Turci na granici crnogorskoj, kod sela Lipovo gradiše stražaru, al poklem je zemljište bilo Crnogorsko zato se ovi opiraše i nastade krvava bitka u kojoj je poginilo 24. turakah. Na savet velesilah utanačenoje primir je, dok se nerazgleda čije je pravo. Od kad vapju Crnogorci da se granice razaberu, al to nije u interesu turskom, jel onda nebi zaostalo povoda — da se neprestano zametje zavod.

— Židovi iz razni država izasalani vičaju u Brüsselu o položaju svojih bratjah stanujuć u rumanii. Nebil mogli i Slaveni o tom vičati, kako bi se moglo pomoći bratji u turskoj terpećima?

— S granice bosanske pišu „Pest Llojd“u: da je turska porta namislila, sad napast Crnogorce da ih kaštiguje, kad je sigurna o prijateljstvu velesila, i neima bojaza da će drugi Slaveni moći crnogorcem u pomoć doći. Mi se nadamo da turčinu neće izpast po računu. Sunce pravde mora jedanput već zasjati i vrhu Slavenah.

— Za g. Thiersa, franceskog presidenta, najmili su stan u Beču, buduć i on želi došastjeg prolietja prigledat bečku izložbu.

— Amerikanski general Šerman prigledavši Evropsko vojničstvo medju drugim kaže: da je suviše konjaničtva, jerbo odkad su uvedene u boj ostraguše, od tog doba je znatno pala vriednost i važnost konjaničtva. Neka neka, ako bi se boriooci o tom osvidočili, manje bi umah porcie bilo, zatim valjda bi i dalje mudrovali, pak bi iznašli: da je pala važnost množine vojnikah, od kako po napatku Napoleona počimaju topovi odljučivati bitke.

— Razprava o adresi 12. list. je dovršena i po osnovi stranke Deakovske svećinom 84 glasovah složena, s dodatkom izražaja Trojedne kraljevine.

— Po zaključku konferencie Deakovske, za revidisiju Hrvatske nagodbe od strane Ugarske predloženi su Saboru gg. Antun Csengery, Koloman Ghyczy, barun Pava Sennyey, Ljudevit Horváth, gr. Emanuel Pécsy, Pava Šomšich, Koloman Széll, i Koloman Tisza.

— „Pest. Ll.“ dakle i ministarske novine priznaju, da ima osoba u sadanjem ministarstvu, za koje ni Deakovi

neizalaze rada na branik. Nisu već u Barunu Šenneyi našli muža koji bi umio popuniti miesto gr. Lonyala, koji ako bi ostavku pridao teško bi se i koji čas pridržala na razmišljanje.

— Nj. Veličanstvo blagoizvolilo je potvrditi zakon u Zagrebskom Saboru skoro donešen po kojim se za vrijeme obustavlja dioba porodična. Srića po trojednu kraljevinu! buduće bi se obitelji po bivšem nesrećnom zakonu u siromaštvo odjurile.

— Turske novine smutljivaju se u govoru Kneza Milana, jel nalaze u njemu duh nezavisnosti od Visoke Porte.

— Gr. Andrasyi odgovara, slavan ruski historik Pogodin da je istina da u ruskoj neima onog panslavizma kojim državnici, običavaju zastrašivati sriednju Evropu, već svaki rus, koji zna misliti i osićeati želi da se Slavianom podiele ona građanska i politička prava, koja u 19 vijeku oni puci uživaju, kojima su Slaviani umiešani u nimačkoj Austro-Ugarskoj i Turskoj.

— Divane da će se cislajtauski pokrajinski Sabori koncem Listopada sazvati.

— Nimački novinari sve jednako se priete, da će se u Carstvu skoro osnovati oštri zakoni, koji će katoličku crkvu okovati. Ipak nedvojimo mah je Bismark i oriaš, da će u ovom raču pobien uzmaći se.

— Princ Napoleon pokušao je, dali je njemu kao francusu slobodno u Parisu pribivati? Al President je našo, da će on mirnie sneve imat, ako će Napoleon, iz Francuske odputovat.

— U Španjolskoj sve jednako pokušavaju pries-tolje novog kralja izvrnit. U Ferrolu se digla buna, kojoj bi tribovala republika.

— U Genfskom velikom senatu podlegli su savetnici, koji su kanili odieliti crkvu od države. Kako posledice svidoče, po katolike se vidi da je svejedno, jerbo nama ni po novom ni po starom državnom sustavu nedozvoljavaju slobodu.

— Bismarku se nedopada što Švajcari bratinsku ruku pružaju francusem, koji su se izselili, iz Elsasa i Lotringe, žao mu je što nisu ostali da nimačku blagodat uživaju.

— Vladaje potvrdila pravila sisački slobodni zidaroh. Oni koji kuće zidjaju vele: mora da je malo zidjarah buduće su veoma skupi; nebi dakle škodilo, ako bi se ovi sporili. Al što se oni umnožavaju koji samo naslov nose, tomu se neće radovat koji šta zidjaju, jerbo ovi nemogu pokazat da su šta sazidjali u ljudskom društvu; al da su u društvu ljudskom podkopali vjeru i čudorednost, o tom se družina čoviečja svaki dan sve većma osvidočava.

— U francuskoj se Stranke opet uznemirile; od kakoje Gambetta, sa svojih govori uzbudio duh skrajne republike; monarhiste, poslanici, koji bi kraljevsku vlast uzpostaviti htili, kane Thiersa silovati, da se Gambetove družine mani al se Thiers prieti, da će razpust narodna Sabora predložiti.

— Kalački nadbiskup Preuzvišeni g. Haynald došo je u Kalaču 15. Listopada i obdržavši konferenciju sa svojim svećenstvom, odputovao je u Peštu, da nastavi sudjenje na magjarskoj delegaciji i kraljevinskom odboru za hrvatsku nagodbu.

— Peštanski ruski konsul ovlaštjen je podpisat pasuše onih putnikah, koji kane putovat u rusku.

G A Z D A L U K.

Sijanje ozimine. Od kako su ljudi počeli sijati od ono doba uvijek se razpravlja pitanje vremena za sijanje. Pak netrieba ni dvojiti ida će ova razprava samo onda pristati kad ljudi nejili budu kruha. Nije jednaka zemlja, nije jednako podnebjje, nije jednako oranje, a vrhu tog jedno je

zemljište u nizi drugo je na brigovi treće na planinam četvrto u dolinah, jedno je suho, a drugo podvodno jedno je so-parno a drugo je toreno.

Ipak oai ljudi koji sve ove razlike uzimlja u obzir u svojih razabiranjih, nedvoje tvrditi: da što je povoljnije podnebjje, i tornia zemlja, to se može kasnie sijati a drugčie trieba uranit.

Planine žele da ih do pol rujna ozeleniš tako i podvodne zemlje. U drugih zemljištih jednim mieceom kasnie, možeš sijat raž a čisto žito uvijek ranie, ne drugčie i pjesak miluje da mu sjeme o'io male gospojine pridaš.

Gusta sjetv. nepuni hambare, jerbo razčilo nedobiva po suncu i zraku snage da se od ozdor i ozgol podpuno razvie, pak zimi životom iziraja. Ako je pak zemljište lošo, i sičva zakašnjena onda valja više simena u zemlju bacit, poklem se mora računat i na ono: što će od njeg poginut. I na to valja pazit da sime ne pane u duboku zemlju, jerbo više pogine od simena duboko, nego od onog što je plitko usijano bilo.

Kako valja kožu mastiti? Nitko nemiluje ako mu koža pokisne, bila ona ovčia ili marvečia jerbo se osušena lomii, a svaki čoviek zato pravi uzde i amove od kože, i sbog toga kožuve i šabe da je šiti, da mu orudje iztrajnio bude. Znali su ljudi i dosad, da mast ili ulje kožu omekšava, još i čoviečju radi čega divojke uporabljaveju sapun; saiao mnogi fale u tom: što misle, da koža onda upie mast ako je suha što nije istina, jerbo se onda šuplja skupi, i mast nema kudat da ulazi u kožu, vlaga izteže svašta, dakle sa mudri ljudi iznašli: da kožu onda valja namazat kada je vlažna, pak će stalno mehkana osta. Nevalja dakle pokisle čisime sušit i posli mazat, već u mah na mazat i tako sušit. Ako pak želimo da nam gjon postane jaki kao taban, onaa, akoje ona strana okrenjena na polje, uz koju je meso bilo, valja ga napojit uljem jel mastjom pak se neće skoro poderat.

TRGOVINA I OBRTNOST.

Cinjenik. Pešta 12-og Listopad. Vuna, prodaja nije bila živahna, tisanska dvostrizna 100—103 fr. — vele da je uzrok manjkarje novca. — Svinji 400 fnti ugarski 30 $\frac{1}{2}$ n. srbski 260 fnti 30 $\frac{3}{4}$ n. 320 fnti 31 $\frac{1}{2}$ n. niže vrsti 30 $\frac{1}{2}$ n. za izvoz 31—32 n. — Mast i Slanina ko prije. — Šljive bosan. u sudu 11—11 $\frac{1}{2}$ fr, u žaku 10 $\frac{7}{8}$ —11 fr. srbs. 9 $\frac{7}{8}$ —10 fr. — Med, Vosak, Pekmez, Šišarice i Paprika ko prošaste nedilje. — Kože prisue nimačke krav. 17—18 fn. 90—92 fr. mž. 19—23 fn. 86—88 fr. volovs. 78—80 fr. ugars. krav. par 30—31 fr. amer. suhe krav. 17—20 fn. 82—84 fr. zeleno soljene 40—60 fn. 45—46 fr.

CINA RANE. Pešta, 5. Listopad. Čisto žito Banatsko, 81 fn. 6 fr. 25—30 n. 87 fn. 7—7 fr. 5 n. Tisansko 81 fn. 6 fr. 35—40 n. 87 fn. 7 fr. 10—15 n. Pešt-budim. 81 fn. 6 fr. 25—30 n. 87 fn. 7—7 fr. 5 n. Stolno-biogr. 81 fn. 6 fr. 35—40 n. 88 fn. 7 fr. 10—15 n. Bačkog nema. — Raž 78—80 fn. 3 fr. 80—85 n. Ječam 66—68 fn. 2 fr. 50—60 n. — Zob 45—48 fn. 1 fr. 45—55 n. — Kokuruz 80 fn. 3 fr. 70—90 n. — Proja 82 fn. 3 fr. 30—45 n. djumr. mž.

Srebro na stotinu 7 fr. 25 n. Dukat 5 fr. 23 $\frac{1}{2}$ n.

Visina vode dunavske.

Pešta 12-og Listop.: 6' 0" nad 0. opada.

Požun 12-og Listop.: 4' 5" nad 0. "

Vrime je ugodno al poklem je Dunav izlio vodu u Crno more — brodovi nemogu plovit k' Beču.

Poruke uredništva.

Cetinje: G. D. Medić, broj je poslan a i drugo s ovim brojom dolazi.